

прокурора від 18.06.2021 № 25/1-111вих-21. 4. Затримання у кримінальному провадженні : навч. посіб. / А. В. Захарко, В. В. Рогальська, О. А. Солдатенко та ін. Одеса : Гельветика, 2021. 224 с.

Олександр Миколайович МУЗИЧУК,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,

декан факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8367-2504>

**ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КОНТРОЛЮ
ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
ТА ЙОГО ЗАВДАНЬ**

Незважаючи на велику кількість наукових досліджень, присвячених проблематиці контролю за діяльністю правоохоронних органів, його сутність і особливості залишаються нез'ясованими з таких причин: по-перше, відсутнє чітке законодавче визначення поняття правоохоронних органів як об'єкта такого контролю; по-друге, не визначено вичерпний перелік правоохоронних органів, оскільки нормативно-правові акти (як законодавчі, так і підзаконні) визначають різну їх кількість; у чинному законодавстві не визначено спеціальні ознаки правоохоронних органів, за допомогою яких можна було б виокремити останні з-поміж інших державних органів; по-третє, нез'ясованими у науковій літературі та невизначеними в чинному законодавстві є система суб'єктів контролю за діяльністю правоохоронних органів, їх завдання, функції та повноваження, форми та види взаємодії між ними; по-четверте, в чинному законодавстві не визначено координуючий орган з питань контролю за діяльністю правоохоронних органів; по-п'яте, в науковій літературі більша увага приділяється характеристиці зовнішнього контролю за діяльністю правоохоронних органів, лише поодинокі праці присвячені дослідженню внутрішньовідомчого контролю; по-шосте, об'єктом і предметом такого контролю науковці здебільшого називають зовнішню правоохоронну діяльність правоохоронних органів, натомість важливим є розгляд як предмета такого контролю стану соціально-правового захисту працівників правоохоронних органів, матеріального, фінансового та інших видів забезпечення функціонування правоохоронних органів; по-сьоме, в науковій літературі фрагментарно визначено рівні контролю за діяльністю правоохоронних органів, вимоги, які висуваються до його здійснення, його форми та методи; по-восьме,

як у чинному законодавстві, так і в науковій літературі нечітко визначено процедурні й організаційні засади контролю за діяльністю правоохоронних органів в Україні, що досить часто стає причиною зловживань під час реалізації владними суб'єктами контрольних повноважень; по-восьме, нечітким є визначення поняття «демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави», у зв'язку з чим у науковій літературі він отожднюється з державним чи громадським контролем.

Що стосується завдань контролю за діяльністю правоохоронних органів, то у вітчизняній юридичній літературі вони висвітлені недостатньо, в існуючих наукових працях досліджувались фрагментарно або в межах ширшої правової проблематики, без комплексного підходу, що визначає актуальність обраної тематики наукового пошуку.

Аналіз завдань контролю, які окремі науковці вважали за доцільне визначити основними (загальними), дав змогу зробити такі висновки: по-перше, переважна більшість науковців завданням контролю вбачають забезпечення законності (дисципліни) в державному управлінні, яке, на нашу думку, є його метою; по-друге, науковці не проводять чіткого розмежування між метою та завданнями контролю, у зв'язку з чим мета (як досягнення бажаного результату) та завдання (тобто шляхи досягнення мети) отожднюються.

Беручи до уваги законодавчі визначення і теоретичні положення щодо завдань контролю, пропонуємо до *завдань контролю за діяльністю правоохоронних органів* віднести:

1. перевірку та аналіз стану дотримання правоохоронними органами та їх працівниками чинного законодавства та виконавської дисципліни;
2. встановлення фактичного стану, якості й ефективності виконання покладених на них завдань, функцій та обов'язків, реалізації наданих прав;
3. сприяння виконанню покладених на них завдань, функцій та обов'язків, реалізації наданих прав;
4. спостереження за дотриманням у правоохоронних органах прав, свобод і законних інтересів їх персоналу, рівнем їх соціального забезпечення;
5. попередження, виявлення та припинення правопорушень серед працівників правоохоронних органів, встановлення передумов щодо притягнення винних до відповідальності згідно з повноваженнями суб'єкта контролю;
6. встановлення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень працівниками правоохоронних органів, недотримання

встановлених обмежень, порушення прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб, прав та законних інтересів юридичних осіб та інших колективних суб'єктів, розроблення заходів щодо зменшення їх негативного впливу та викорінення;

7. своєчасне, повне й об'єктивне інформування населення про діяльність правоохоронних органів, вивчення громадської думки про роботу правоохоронних органів;

8. визначення та оцінка ефективності стилю і методів роботи правоохоронних органів усіх рівнів та їх персоналу;

9. виявлення позитивного досвіду і його використання у практиці; надання практичної допомоги підлеглим апаратам та окремим працівникам в усуненні виявлених в їх діяльності недоліків;

10. відновлення порушених прав учасників суспільних відносин шляхом відміни дії незаконного правового акта підконтрольного об'єкта, відсторонення його від виконання посадових обов'язків тощо.

Варто зазначити, що в демократичному суспільстві контроль, у першу чергу, повинен бути спрямований на виявлення позитивних аспектів діяльності підконтрольних суб'єктів, розповсюдження позитивного досвіду, навчання тих, хто контролюється. Хоча без застосування примусу до осіб, які порушують вимоги законодавчих та підзаконних актів, дієвість контролю була б значно меншою. Отже, сутність контролю у демократичному суспільстві полягає в поєднанні заохочувальних та примусових заходів та методів під час його здійснення, перевага під час реалізації яких повинна надаватись першим. Вказане наглядно підтверджується і тим, що, наприклад, у такій сфері, як протидія злочинності, збільшення санкцій не сприяє зменшенню її рівня.

Руслан Володимирович ГЕРАСИМЧУК,

начальник Головного управління

Національної поліції в Хмельницькій області,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Забезпечення суспільно важливих потреб внутрішнього життя нашої держави відбувається за допомогою спеціального правового інструментарію, який закріплюється законодавчими та підзаконними